

សេចក្តីថ្លែងការណ៍ជាសាធារណៈស្តីពីទំនប់វារីអគ្គិសនីសេសានក្រោមរាង

សំណូមពរឱ្យមានការបង្ហាញពីតម្លៃស្តីពីការរៀបចំគម្រោងឡើងវិញនិងរបាយការណ៍ស្តីពីការវាយតម្លៃផលប៉ះពាល់បរិស្ថាន

យើងខ្ញុំជាក្រុមអង្គការសង្គមស៊ីវិលដែលធ្វើការលើផ្នែកការពារសហគមន៍ និងបរិស្ថាននៅប្រទេសកម្ពុជា និងនៅក្នុងតំបន់ទន្លេមេគង្គ។ យើងមានការព្រួយបារម្ភយ៉ាងខ្លាំងអំពីផលប៉ះពាល់បរិស្ថានធ្ងន់ធ្ងរ រួមទាំងផលប៉ះពាល់ផ្ទះផ្ទះនៅក្នុងប្រទេសជិតខាងផង ដែលបណ្តាលមកពីលទ្ធផលនៃការអនុវត្តគម្រោងទំនប់វារីអគ្គិសនីសេសានក្រោមរាង នៅខេត្តស្ទឹងត្រែង ប្រទេស កម្ពុជា។ របាយការណ៍នេះបានសម្រេចដោយការរើកែ រៀប យ៉ាងសំខាន់ក្នុងការរៀបចំទំនប់វារីអគ្គិសនីទន្លេសេសានក្រោមរាង ដែលមានគោលបំណងកាត់បន្ថយផលប៉ះពាល់ពីគម្រោងនេះ។¹ ទោះជាយ៉ាងនេះក្តី ក៏សហគមន៍ដែលរងផលប៉ះពាល់ និងសាធារណជនមិនទាន់ បានដឹង ឬទទួលបានព័ត៌មានទាក់ទងនឹងសំណើផ្លាស់ប្តូរនៃការរៀបចំឡើងវិញនេះ អំពី វិធានការបន្ថយផលប៉ះពាល់ ឬផែនការប្រតិបត្តិការសម្រាប់ទីតាំងទាំងនេះនៅឡើយ។

ការវាយតម្លៃផលប៉ះពាល់បរិស្ថានដែលមានស្រាប់សម្រាប់គម្រោងនេះ ដែលបានបញ្ចប់នៅឆ្នាំ២០០៩ ត្រូវបានអ្នកជំនាញករករាជ្យខាងវិទ្យាសាស្ត្រ បណ្តាសហគមន៍ និងភាគីពាក់ព័ន្ធនានារឹះគន់ថា មាន

- ១. ការវាយតម្លៃផលប៉ះពាល់បរិស្ថាន
- ២. ការវាយតម្លៃផលប៉ះពាល់សង្គម
- ៣. ការវាយតម្លៃផលប៉ះពាល់បរិស្ថាន
- ៤. ការវាយតម្លៃផលប៉ះពាល់បរិស្ថាន
- ៥. ការវាយតម្លៃផលប៉ះពាល់បរិស្ថាន
- ៦. ការវាយតម្លៃផលប៉ះពាល់បរិស្ថាន
- ៧. ការវាយតម្លៃផលប៉ះពាល់បរិស្ថាន
- ៨. ការវាយតម្លៃផលប៉ះពាល់បរិស្ថាន
- ៩. ការវាយតម្លៃផលប៉ះពាល់បរិស្ថាន
- ១០. ការវាយតម្លៃផលប៉ះពាល់បរិស្ថាន

មិនទូលំទូលាយបញ្ហាមិនអាចដោះស្រាយបាន ការងារត្រៀមមុនការសាងសង់ កំពុងតែរើសអើងទៅមុខក្នុងជំហានដ៏ប្រញាប់ប្រញាល់មួយ។ យោលតាមកាលវិភាគរបស់អ្នកអភិវឌ្ឍន៍គម្រោងការសាង

សង់ចម្បងនៃទំនប់និងចាប់ផ្តើមក្នុងខែមករា ឆ្នាំ២០១៥ ហើយការបញ្ចប់ដំណើរការទន្លេត្រូវបានរំពឹងទុកថានឹងរួចរាល់នៅក្នុងខែមិថុនាឆ្នាំនេះដែរ។³

ខណៈពេលដែលអ្នក ១. ការវាយតម្លៃផលប៉ះពាល់បរិស្ថាន ២. ការវាយតម្លៃផលប៉ះពាល់សង្គម ៣. ការវាយតម្លៃផលប៉ះពាល់បរិស្ថាន ៤. ការវាយតម្លៃផលប៉ះពាល់បរិស្ថាន ៥. ការវាយតម្លៃផលប៉ះពាល់បរិស្ថាន ៦. ការវាយតម្លៃផលប៉ះពាល់បរិស្ថាន ៧. ការវាយតម្លៃផលប៉ះពាល់បរិស្ថាន ៨. ការវាយតម្លៃផលប៉ះពាល់បរិស្ថាន ៩. ការវាយតម្លៃផលប៉ះពាល់បរិស្ថាន ១០. ការវាយតម្លៃផលប៉ះពាល់បរិស្ថាន

អាចនឹងមានផលប៉ះពាល់ច្រើនជាងនោះ របាយការណ៍ស្តីពីការវាយតម្លៃផលប៉ះពាល់បរិស្ថាន បានពិនិត្យតែលើផលប៉ះពាល់នៅក្នុងតំបន់ខ្លះនៅជុំវិញការដ្ឋានទំនប់នោះតែប៉ុណ្ណោះ។ របាយការណ៍នេះ មិនបាន

សិក្សា ១. ការវាយតម្លៃផលប៉ះពាល់បរិស្ថាន ២. ការវាយតម្លៃផលប៉ះពាល់សង្គម ៣. ការវាយតម្លៃផលប៉ះពាល់បរិស្ថាន ៤. ការវាយតម្លៃផលប៉ះពាល់បរិស្ថាន ៥. ការវាយតម្លៃផលប៉ះពាល់បរិស្ថាន ៦. ការវាយតម្លៃផលប៉ះពាល់បរិស្ថាន ៧. ការវាយតម្លៃផលប៉ះពាល់បរិស្ថាន ៨. ការវាយតម្លៃផលប៉ះពាល់បរិស្ថាន ៩. ការវាយតម្លៃផលប៉ះពាល់បរិស្ថាន ១០. ការវាយតម្លៃផលប៉ះពាល់បរិស្ថាន

មើលអំពីផលប៉ះពាល់យ៉ាងធំទៅលើបណ្តាសហគមន៍នៅតាមខ្សែទឹកខាងលើ និងខ្សែទឹកខាងក្រោមឡើយ។ ទោះបីជាអាចនឹងមានផលប៉ះពាល់ផ្ទះផ្ទះបែបនេះក៏ដោយ ក៏ពុំមានបញ្ជូលការវាយ

តម្លៃផលប៉ះពាល់ផ្ទះផ្ទះឡើយ។ ហេតុដូច្នេះហើយ ការវាយតម្លៃផលប៉ះពាល់បរិស្ថាន ១. ការវាយតម្លៃផលប៉ះពាល់បរិស្ថាន ២. ការវាយតម្លៃផលប៉ះពាល់សង្គម ៣. ការវាយតម្លៃផលប៉ះពាល់បរិស្ថាន ៤. ការវាយតម្លៃផលប៉ះពាល់បរិស្ថាន ៥. ការវាយតម្លៃផលប៉ះពាល់បរិស្ថាន ៦. ការវាយតម្លៃផលប៉ះពាល់បរិស្ថាន ៧. ការវាយតម្លៃផលប៉ះពាល់បរិស្ថាន ៨. ការវាយតម្លៃផលប៉ះពាល់បរិស្ថាន ៩. ការវាយតម្លៃផលប៉ះពាល់បរិស្ថាន ១០. ការវាយតម្លៃផលប៉ះពាល់បរិស្ថាន

អាហារូបត្ថម្ភ និងសុខភាព ព្រមទាំងអំពីប្តូរធម៌ និងប្រពៃណីរបស់អ្នកស្រុក និងជនជាតិដើមភាគតិចនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា និងក្នុងតំបន់ដែលគម្រោងនេះបង្កឡើងនោះទេ។

ការសិក្សាកាលពីឆ្នាំ២០០៩ ដែលទទួលបានការអនុញ្ញាតពីសម្ព័ន្ធទន្លេមេគង្គ (RCC) បានរក ឃើញថា លទ្ធផលនៃការសាងសង់ទំនប់វារីអគ្គិសនីទន្លេសេសានក្រោមរាង បណ្តាលឱ្យប្រជាជនប្រមាណ៨០០០០

នាក់ នៅអាងទន្លេសេសាន និងអាងទន្លេស្រែត ខាតបង់មួយផ្នែកនៃផលរសាទរបស់ពួកគាត់។ លើកពីនេះទៀត ការប្រែប្រួលគុណភាពទឹក និងធារាសាស្ត្រ នឹងបង្ក ភាពហិនហោចដល់ប្រជាជន២០០០០នាក់

ទៀតនៅតាមដងទន្លេសេសាន និងសេកុង។ ការបាត់បង់ផលផលដែលជាប្រភពយ៉ាងសំខាន់នៃអាហារូបត្ថម្ភ និងការចិញ្ចឹមជីវិតនោះនឹងធ្លាក់ទៅប្រជាជនរាប់ពាន់នាក់នៅតាមដងទន្លេមេគង្គនិងដងទន្លេមេគង្គ

និងនៅតាមទន្លេសាប។⁴

¹See for example: Baird, Ian, 'Cambodia's LS2 Dam is a disaster in the making', *East Asia Forum*, 9 August 2014. Informal reports suggest that these alterations may include a change of project type to a run-of-the-river dam, modifications to the dam height and areal extent of the reservoir and the introduction of radial sluice gates into the project design.
² See, Baird, Ian G., Rivers Coalition in Cambodia, *Best Practices in Compensation and Resettlement for Large Dams: The Case of the Planned Lower Sesan 2 Hydropower Project in Northeastern Cambodia* (2009).
³ Yunnan Lancang International Energy Limited, 'Se San 2 hydropower dam and powerhouse concrete riverbed construction tender prequalification notice', 2014-4-8, available at: www.chinapower.com.cn/bussiness/viewbidinfo.asp?bidid=10146314&bidtype=%D4%A4C9F3CD%A8B8E6.
⁴*Ibid*

ច្បាប់អន្តរជាតិក្រុមហ៊ុនមានការផ្លាស់ប្តូរយ៉ាងចាំបាច់ចំពោះគម្រោង ដែលត្រូវឆ្លងកាត់នីតិវិធីសម្រាប់ការវាយតម្លៃផលប៉ះពាល់¹³ សិទ្ធិទទួលបានព័ត៌មាន និងការចូលរួមជាសាធារណៈ។¹³ ច្បាប់អន្តរជាតិកំណត់

កាតព្វកិច្ចក្រុមហ៊ុនអភិវឌ្ឍន៍គម្រោងអនុវត្តដំណើរការវាយតម្លៃផលប៉ះពាល់ដ៏ទូលំទូលាយចាប់ផ្តើមអនុវត្តគម្រោងណាមួយដែលអាចបណ្តាលឱ្យមានការ ខូចខាតដល់រដ្ឋផ្សេងៗទៀត។¹⁴

យើងខ្ញុំសូមកំណត់ការទៅក្រុមហ៊ុនអភិវឌ្ឍន៍គម្រោង និងរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ដូចតទៅ៖

- ចេញផ្សាយព័ត៌មានលម្អិតអំពីសំណើផ្តល់ប្តូរចំពោះការរៀបចំគម្រោង ចំពោះវិធានការកាត់បន្ថយផលប៉ះពាល់ និងប្រតិបត្តិការអប្បបរមាទៅសាធារណជន និងបណ្តាសហគមន៍ ដែលប្រឈមផលប៉ះពាល់។
- បញ្ឈប់ដំណើរការសាងសង់ទាំងអស់ពាក់ព័ន្ធនឹងគម្រោង និងអនុវត្ត ការ វាយតម្លៃផលប៉ះពាល់បរិស្ថានឡើងវិញ។
- អនុវត្តដំណើរការធ្វើសេចក្តីសម្រេចដោយមានការចូលរួម និងយល់ច្បាស់លាស់ថា តើគម្រោងគួរឱ្យបន្តដំណើរការ ដោយរួមទាំងការពិគ្រោះយោបល់ជាមួយបណ្តាប្រទេសជិតខាងដែលប្រឈមផលប៉ះពាល់ ដោយផ្អែកលើរបាយការណ៍ថ្មីស្តីពីការវាយតម្លៃផលប៉ះពាល់បរិស្ថាន។
- របាយការណ៍ថ្មីស្តីពីការវាយតម្លៃផលប៉ះពាល់បរិស្ថានណាក៏ដោយត្រូវតែមានបញ្ចូល៖
 - ការវាយតម្លៃយ៉ាងលម្អិតនិងគ្រប់ជ្រុងជ្រោយអំពីផលប៉ះពាល់ទាំងអស់ដែលបណ្តាលមកពីគម្រោង រួមទាំងផលប៉ះពាល់ដ៏ទូលំទូលាយ។
 - ការពិគ្រោះយោបល់ពេញលេញ និងមានន័យជាមួយបណ្តាសហគមន៍ដែលប្រឈមផលប៉ះពាល់ និងភាគីពាក់ព័ន្ធទាំងអស់ រួមទាំង បណ្តាសហគមន៍នៅខាងលើ និងខាងក្រោម ដោយអនុលោមតាមច្បាប់ជាតិ និងអន្តរជាតិ។
 - ការវាយតម្លៃត្រឹមត្រូវអំពីសំណងសមរម្យនិងការស្តារជីវភាពឡើងវិញ ដែលជាសេចក្តីត្រូវការសម្រាប់ប្រជាជនដែលប្រឈមផលប៉ះពាល់ទាំងអស់ រួមទាំងបណ្តាសហគមន៍ខាងលើ និងខាងក្រោមខ្សែទឹកដែលគិតនិងដោះស្រាយកង្វះរបស់សហគមន៍។¹⁵

ថ្ងៃទី ១៦ ខែតុលា ឆ្នាំ២០១៤

- 3S Rivers Protection Network (3SPN) (Cambodia)
- Center for Social Research and Development (CSR) (Vietnam)
- Community Economic Development (CED) (Cambodia)
- Community Resources Centre (Thailand)
- EarthRights International (United States and Thailand)
- Finnish Asiatic Society
- Fisheries Action Coalition Team (FACT) (Cambodia)
- International Rivers (United States and Thailand)
- Law and Policy of Sustainable Development Research Center (LPSD) (Vietnam)
- Mekong Monitor Tasmania (Australia)
- Mekong Watch (Japan and Thailand)

¹³United Nations Economic Commission for Europe, *Convention on Access to Information, Public Participation in Decision-Making and Access to Justice in Environmental Matters* (Aarhus Convention), Aarhus, Denmark (1998), Annex 1, para. 22.

¹⁴*Stockholm Declaration*, UN General Assembly, United Nations Conference on the Human Environment, 15 December 1972, A/RES/2994; *International Court of Justice, Case Concerning Pulp Mills on the River Uruguay (Argentina v. Uruguay)* paras. 204-205, Judgment, I.C.J. Reports 2010, p. 14 (2010).

¹⁵ These measures must also be updated in the RGC *Law on Authorization of Payment Warranty for the Lower Sesan 2 Hydropower Dam*, February 2013, which currently reflects the existing EIA.

My Village (MVi) (Cambodia)

NGO Forum on Cambodia

Northeastern Rural Development (NRD) (Cambodia)

Ponlok Khmer (Cambodia)

Samreth Law Group (Cambodia)

Vietnam Rivers Network

WARECOD (Center for Water Resources Conservation and Development) (Vietnam)

Mekong Monitor
Tasmania

អង្គការសហប្រតិបត្តិការ
THE NGO FORUM ON CAMBODIA
Working Together for Positive Change

